

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

13 Quando furtum ex paruitate materiae sit tantum veniale peccatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

*Quando furtum ex paruitate materiae
sit tantum veniale pec-
catum.*

CAPVT XIII.

CONVENIT inter omnes furtum ex genere, & obiecto suo esse mortale peccatum; quia est contra iustitiam proximam aliquando tamen accidere, ut sit tantum veniale, vel ex imperfectione actus; quando non ex plena deliberatione rationis fit: vel ex paruitate materiae, nimirum quando furtum est rei exiguae.

Sed difficultas est, quando materia dicitur esse exigua. Et primo dubium est, an ratione habitae personae, contra quam fit furtum, res dicatur esse exigua, vel magna: an verò absolute res aliqua dicatur magna, vel parua, siue diuiti, siue pauperi auferatur. Sunt enim qui putent, solum loco supra citato, sentire, furtum duorum leucorum, vel ducentorum, esse furtum paruum, si diuiti auferatur: si verò alteri, esse mortale peccatum. Ceterum falsa est horum opinio, nec Sotus tale quippiam docuit, ut recte annotauit Nauar cap. 17. m. 3.

Dicendum igitur est, Primo, furtum, cum sit iniustitiae peccatum, & iniustitia ex sua natura semper sit ad alterum, necesse est, ut dominum sit alteri; & ita furtum non est, nisi alicui datum inferatur. Secundo, etiam si furtum ex natura sua sit alteri damnosum; absolute tamen semper in furto est aliqua materia, quae ex se est grauis, & aliqua quae ex se est modica, siue comparatione iustitiae, siue comparatione pauperis: ac ita furtum duorum leucorum, vel ducentorum, materia est grauis ex se, etiam si distillimo Principi, vel Regi auferatur. Est tamen aduertendum fieri posse, ut, cum huiusmodi summa auferatur distillimo Principi, ad sit probabilis coniectura eum non fore iniuriam, siue eum gratam habiturum talem acceptionem: & tunc eiusmodi acceptio non erit mortale peccatum: non quia materia non sit grauis, sed quia dominus rei probabiliter creditur non iniuriam iniuriam, siue gratam habiturus acceptionem.

Secundo quaeritur, Quando nam quantitas furti sit parua, ut cognoscamus quando ea venialis sit culpa, & quando mortalis? Nauarrus cap. 17. numero quarto. ait, summam duorum Regalium, vel Iuliorum, imo summam vnius regalis, vel Iulij, & quod plus est, dimidium regalis, vel Iulij esse materiam peccati mortalis. Sed re verà multis huiusmodi opinio visa est durior. Vnde probabilius est, grauitatem materiae in furto esse existimandam arbitrio boni viri, ut ipse etiam Nauarrus asserit cap. 17. numero 2. Item in consideranda grauitate furti pecuniarij, habenda est ratio prouinciarum, siue locorum: nam alicubi est magna copia pecuniae, ut in India, cum alibi non sit tanta: vnde in Hispania, vel Gallia, & alijs similibus prouincijs plures aestimantur duo regales nummi, vel Iulij, quam in India. Item in furto aliarum rerum, quam pecuniae, habenda est ratio pretij, & aestimationis earum; nam V. g. par vnum gallinarum, vel ouorum minoris solet aestimari in vno loco, quam in alio.

Tertio quaeritur, An qui furatur rem minimam, sciens domino suo fore grauitate damnosam, mortaliter peccet. Verbi gratia. Titius furatur acum Sartoris pauperis, & ob id patitur Sartor graue detrimentum? Siluester verb. Furtum, quae. 2. & Sotus lib. 5. de Iustitia, quae. 2. artic. 3. aiunt, huiusmodi furtum esse graue furtum, & esse mortale, eo quod damnum graue sit illatum. Sed probabilius est, quod ait Nauarrus cap. 17. numero quarto. Titium mortaliter quidem peccare, sed furtum non esse graue; quoniam culpa grauitas consistit in hoc, quod scienter graue damnum inferat, & ita reus est iniuriae, siue damni grauis, & in iure puaitur tanquam iniuriae, siue damni illator: at verò furtum est leue, quare & ex parte

furti non est mortale peccatum. Ex quo sequitur, ut si excommunicatio lata sit contra fures, quorum furtum sit mortalis culpa; Titius non sit excommunicatus; quia non commisit furtum ex se mortale peccatum. Si tamen excommunicatio feratur contra fures, & contra eos, qui intulerint damnum, tunc Titius erit excommunicatus.

Sequitur etiam, si iure civili sit lata poena, ut furtum mortale duplo, vel quadruplo mulctetur, tunc Titius non comprehendatur hac poena. Si uero in lege dicatur, Qui furtum fecerit, vel damnum intulerit, in duplum conuenietur: tunc Titius comprehendatur hac poena. Item sequitur, idem esse dicendum, si Titius Caio furripit rem minimam, sciens Caio molestie admodum id habiturum; nam furtum non est mortale peccatum, quia est rei minima; sed Titius peccat mortaliter ob molestiam, vel iniuriam grauem, quae afficit Caio scienter.

Quarto quaeritur, An qui furatur rem minimam, animo tamen furandi maiorem, mortaliter peccet? S. Thomas 2. 2. quae. 66. artic. 3. ad tertium, ait, eum mortaliter peccare, sed quo pacto non explicat. Sotus lib. 5. de Iustitia, quae. 3. artic. 3. ad tertium, & Siluester verb. Furtum, quae. 2. exponunt S. Thomam, quod ideo fit mortale peccatum, quoniam sciat magno dolore, & molestia afficiendum eum, cui res minima furripitur; quia habeat sibi eam rem aliquo minimam. Caietanus verò ait, S. Thomae sensum esse, quod mortaliter peccet ideo; quia habet animum furandi maiorem rem.

Verum, quicquid sit de sensu Sancti Thomae, dicendum est, furtum quidem esse minimae rei, & consequenter non esse in furto mortale peccatum, sed in affectu, & voluntate furantis esse mortale culpam, siue quia habeat affectum furandi maiorem rem, siue afflictiendi magna molestiam, & poenam eum, cui furripit rem minimam. Quare sequitur, ut si excommunicatio sit lata contra furtum, quod sit mortale peccatum, non comprehendatur sub huiusmodi excommunicatione is, qui furatur rem minimam animo furandi maiorem, aut animo inferendi magnam molestiam, & afflictionem domino. Similiter etiam non comprehenditur, si poena lata sit, ut duplum, vel quadruplum restituatur is, qui furtum commisit, quod sit mortale peccatum.

Quinto quaeritur, Quid sit dicendum de eo, qui paulatim magnam rei summam furatur? quod est quaerere, An sit mortale peccatum, si quis centum nummos furetur, eos per partes furando, nimirum, si certo tempore vnum nummum furetur, deinde alium, & sic deinceps? Hic includuntur tres casus. Primus est, cum plures conueniunt, & furantur summam centum nummorum, & tamen quilibet non furatur nisi vnum nummum. Similiter plures furantur summam magnam vuarum, vel pomorum, in qua sunt multi racemi, vel multa poma, & tamen eorum singuli non furantur nisi vnum racemum, vel vnum pomum. Quaeritur, An singuli eorum mortaliter peccet; teneanturque ad restitutionem? Secundus casus est, cum Titius V. g. furto accipit a Caio summam centum nummorum, spatio quinque, aut sex mensium, cum vnum tantum nummum accipiat, quotiescunque furatur, est dubium, an Titius aliquando lethaler peccet, & an ad restituendum teneatur? Tertius casus est, cum Titius furto accipit summam centum nummorum per partes, nimirum a centum hominibus furto accipiendo singulos nummos. Quaeritur etiam in hoc tertio casu, An Titius mortaliter peccet, teneaturque ad restitutionem?

De his tribus casibus agunt Medina de Restitut. quae. 10. Maior in 4. dist. 15. quae. 25. & 26. Sotus lib. 5. de Iustitia, quae. 3. artic. 3. ad tertium. Et in 4. dist. 22. quae. 1. artic. 2. casu 3. Nauar. cap. 17. m. 4. & 130. & seq. & num. 139. Cordub. in Summa. cas. 9. q. 70. Salou. 2. 2. quae. 66. ar. 6. controu. 3. cõnell. 1.

Ad primum casum respondetur, vel illi plures simul conueniunt ad furtum, & tunc singuli mortaliter peccant; quia

quia singuli licet rem parvam furentur, sciunt tamen se cum alijs magnum damnum Domino inferre, & ideo mortaliter peccant, & sic tenentur ad restitutionem eius, quod acceperunt, quia in retinendo vident se magnum inferre danumum. Immo si inter eos vnus est principalis, qui auctor fuit, vt ceteri furentur, tenetur in solidum totum restituere: & ipso non restituente, tenentur ceteri. Item si omnes se mutuo incitarunt, quilibet tenetur in solidum restituere: quod si nullus alium incitauit ad furtum, tunc singuli tenentur solum restituere id, quod acceperunt. Item, si non omnes simul conuenerunt ad furtum ex communi consensu, sed quisque seorsum, & per se partem accepit, sciens alios etiam partes accepisse, mortaliter peccat; quia licet rem parvam accipiat, scit tamen suam partem cum alijs partibus ablatas graue damnum Domino asserere, & consequenter quisque tenetur ad restitutionem suæ partis; quia videt in retinendo suam partem cum alijs grauer nocere Domino. Item si illi plures seorsum, & per se partes furto abstulerunt, & quisque ignorauit furtum aliarum partium; tunc si singuli ignorauerunt, mortaliter non peccauerunt, quia quisque partem exiguam accepit, ignorans partes alias esse ablatas Domino. At vero licet in furando non peccauerint mortaliter, cum primum nouerint alias partes esse sublata: tunc, si quisque suam partem retineat, mortaliter peccat; quia retinendo, cum videat alias partes ablatas, scit & videt graue damnum Domino inferri. Ita Ioan. Med. Salon. & alij.

Ex his sequitur, quid sit dicendum de excommunicatione, quæ fertur contra eos, qui certam vineam diripiunt, vel certam pecuniæ summam surripuerunt, & sic casus, quod multi diripiunt vineam, vel pecuniam surripuerint, vnoquoque eorum non accipiente furto, nisi parvam rem: nam iuxta distinctionem prædictam respondendum est, si omnes ex communi consensu conuenerunt, omnes esse excommunicatos, nisi restituant: quod si vnus fuit principalis impulsor ceterorum, is est principaliter excommunicatus, nisi in solidum restituat. Item licet ad furtum non conuenerint ex communi consensu, si tamen quisque partem minimam accepit, sciens alios furatos esse alias partes, quisque tenetur sub pena excommunicationis suam partem restituere. Item sub eadem pena excommunicationis tenetur quisque suam partem restituere, licet ignorauerit furtum aliorum, quando ipse furatus est: si postea nouerit partem aliorum furta: nam tunc si non restituit suam partem, scit graue damnum pati Dominum rei. Consentiant in his omnibus Maior, & Corduben. locis supra citatis.

Ad secundum casum Nauarrus loco præcitato respondet, dicendo Titium mortaliter peccare in retinendo summam centum nummorum, quia damnum graue inferri Caio: ait tamen Titium mortaliter non peccasse in furando per partem, minutatimue totam illam summam centum nummorum; quia singula furta, cum fuerint minima, solum fuerunt venialia peccata. Sed re vera incredibile videtur, Titium mortaliter peccare in retinendo, vel in non restituendo summam prædictam, & nunquam mortaliter peccasse in furando: nam si mortale peccatum est retinere summam certam pecuniæ, quia damnum graue inferri proximo: ergo necesse est, vt etiam mortale peccatum fuerit illam certam summam furto accepisse. Quod si dicas: nunquam vno actu, vel furto tota illa quantitas pecuniæ est ablata, sed minutatim, & per partes. Contra hoc est argumentum efficax: nam necesse est, vt aliquod eorum furtum fuerit commissum, quod licet in se fuerit minimum, vt tamen commissum est post alia multa minima, necessario fuit grauer damnosum Domino rei. Nam fingamus v. g. furtum viginti nummorum esse tantum veniale peccatum, re vera si post viginti nummos furto sublatis, surripias alios quatuor eidem, tunc in furando quatuor, mortaliter peccas: non quod furtum quatuor nummorum, secundum se mortale peccatum sit,

vel grauer damnosum Domino: sed eo quod factum eiusmodi furtum post alia furta viginti nummorum, est furtum magni momenti, & dampni.

Sed quid si Titius in vno anno paucos nummos furetur Caio, quod furtum sit veniale peccatum, & post multos annos furetur eidem Caio totidem nummos? tunc licet in retinendo mortaliter peccet, nunquam tamen in furando mortaliter peccauit, quia nunquam damnum intulit Caio alicuius momenti, cum secundum furtum minimum, fuerit factum post multos annos. Respondetur: grauis dampni in furto non consideratur in hoc, quod Dominus rei graue detrimentum patiatur; sed in hoc quod res furto ablata sit grauis, siue notabilis quantitas secundum se seorsum, vel simul cum alia, aut post aliam acceptam, & in hoc quod Dominus rei rationabiliter sit iniurus. Quod si Caio surripias modo viginti nummos, quod furtum v. g. sit veniale peccatum tantum, & eidem post multum tempus surripias totidem: re vera quia in secundo furto surripis rem magni momenti, non quidem secundum se, sed quia primo surripueras alios viginti, & Caius secundum rationem grauer offenditur in secundo furto; sequitur vt in secundo furto mortaliter pecces.

Ad tertium casum Respondetur, similiter Titium mortaliter peccare in retinendo pecuniam centum nummorum, etiam si minutatim, & per partes eam surripuerit centum hominibus diuersis; quia licet nulli eorum graue damnum intulerit, retinet tamen pecuniam secundum se magnæ quantitatæ: alioquin, tantum venialiter peccaret, qui ex certo cumulo pecuniarum ad diuersos Dominos pertinentium furto acciperet mille nummos, qui pertinerent ad mille Dominos, quod est absurdum. Item alioqui absque mortali peccato fieret, si quis ex rapto viveret; immo locupletaretur furando vni paucos nummos, & alteri paucos, & sic de alijs, quod est absurdum.

Sequitur ergo, vt mortale peccatum sit quantitatem magnam retinere surreptam pluribus minutatim, & per partes, & singuli eorum secundum rectam rationem grauer offenduntur, si quantitas notabilis non restituitur.

Dices, Nullus Dominorum est grauer læsus, cum nulli eorum sit grauis facta iniustitia, vel graue damnum illatum. Respondetur, nihil hoc referre; quia quisque eorum grauer offenditur secundum rectam rationem ex hoc, quod per furta plura minima, notabilis pecuniæ quantitas sit omnibus surrepta: nam licet nullus eorum seorsum secundum se sit grauer læsus, vel offensus; attamen quatenus quisque simul cum alijs est offensus, merito conqueri potest, quod sit grauer offensus.

Si roges, An istis casibus prædictis teneatur Titius restituere omnem pecuniæ quantitatem, quam est furatus; an vero ad vitandum mortale peccatum, satis sit restituere partem pecuniæ, quæ simul cum alia furto graue faciebat? Fingamus, v. g. viginti nummos solum efficere veniale peccatum, & Titius furatus est viginti quatuor, & ideo mortaliter peccare dicitur, An sufficiat, vt in retinendo mortale peccatum vitetur, restituere solum quatuor, vel quinque nummos, an vero necessarium sit restituere omnes viginti quatuor? Respondetur, sufficere, vt restituantur quatuor, vel quinque, vel plures: quia si furari viginti tantum est veniale peccatum, ergo totidem retinere alijs restituis, solum erit veniale peccatum.